

Podatki

płacić, czy
nie płacić?

scenariusz gry

Scenariusz gry „Podatki. Płacić, czy nie płacić?”

Gra powstała na podstawie gry „To be in tax or not to be” z Korei Południowej. Przebieg całej gry obejrzeć możesz tutaj: <https://www.youtube.com/watch?v=zuDCDTuwe3s&t=1536s>

Ilość uczestników i uczestniczek: gra przeznaczona dla 5-6-7 grup (od 5 do 35 osób) w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym

Cel dydaktyczny:

- Pokazanie znaczenia podatków
- Uświadomienie osób grających o nierównościach w obecnym globalnym systemie podatkowym

Cel gry:

- Pokonanie wszystkich problemów społecznych i zostanie w grze

Do przeprowadzenia gry potrzebujesz:

- 15 kart do gry
- 70 magnesów
- Tablicę i kredę lub tablicę magnetyczną
- Film „Stop z unikaniem podatków!”
https://www.youtube.com/watch?v=Nbigs3Nrycw&list=PLU_f6JHM7Cl0WSKuZDXlydBgckIXBM-l4&index=10&t=18s

Opis gry:

Gra składa się z dwóch rund. W pierwszej symulujemy sytuację społeczeństwa miejskiego, w którym nie ma podatków. Każde miasto ma swój własny budżet w wysokości 10¹ krążków oraz szereg problemów społecznych do rozwiązania za ich pomocą. W drugiej rundzie symulujemy sytuację społeczeństwa, w którym wszyscy płacą podatki, a problemy rozwiązywane są wspólnie.

15 załączonych do gry kart nadaje rytm rozgrywce i prowadzi do finalnego zwycięstwa.

---

¹ 10 przy 7 grupach, 11 przy 6 grupach i 12 przy 5 grupach

Przed prowadzeniem gry koniecznie zapoznaj się z kartami, ich opisami i umieszczonymi na nich zasadami.

*Za każdym razem, kiedy grupa wyciągnie daną kartę zdarzenia przeczytaj towarzyszący jej **Przykład**. Dzięki temu młodzież lepiej zrozumie, na czym polegają podatki, z czego miasta czerpią dochody oraz jakie ponoszą koszty.*

Gra WYKAŁACZKI

W czasie gry potrzebujesz sposobu na wyłonienie ze wszystkich grup albo zwycięzców, albo grupę PRZEGRANĄ 1 i PRZEGRANĄ 2, zrób to za pomocą losowania. Potrzebujesz do tego 5, 6 lub 7 wykałaczek (tyle, ile masz grup).

1 z nich powinna być dłuższa od wszystkich pozostałych (grupa zwycięska.)

1 powinna być znacznie krótsza od reszty (PRZEGRANA 1), a kolejna nieznacznie krótsza od reszty (PRZEGRANA 2). Kiedy chcesz wyłonić zwycięzcę lub grupy PRZEGRANE, prosisz przedstawicieli i przedstawicielki poszczególnych grup o losowanie wykałaczek.

Ew. możesz pomalować wykałaczkom ogonki. Np. czarny i czerwony oznacza grupę przegranych, a zielony grupę zwycięzców.

Kiedy dwie grupy rywalizują ze sobą, mogą to robić za pomocą gry PAPIER-NOŻYCY-KAMIEŃ.

ROZPOCZĘCIE GRY

Podziel klasę/grupę na 5, 6 lub 7 grup. Ilość grup zależna jest od liczebności całej klasy/grupy. Po podziale poproś każdą z grup o wymyślenie, jakie miasto chcą reprezentować. Upewnij się, że nazwy miast się nie powtarzają. Następnie napisz na tablicy nazwy miast i przydziel każdej grupie po 10 złotych krążków (magnesów). Kiedy to będzie gotowe, rozpocznij grę.

OP: Witajcie w grze: Podatki. Płacić, czy nie płacić?

Gra składa się z dwóch rund. W pierwszej, zasymulujemy sytuację społeczeństwa, w którym nie ma podatków. Każde miasto ma swój własny budżet w wysokości 10 krążków oraz szereg problemów społecznych do rozwiązania za ich pomocą. W drugiej rundzie zasymulujemy sytuację społeczeństwa, w którym wszyscy płacą podatki, a problemy rozwiązywane są wspólnie.

Na tablicy jest 15 kart, które nadadzą rytm grze i doprowadzą do finalnego zwycięstwa.

Najgorszą kartą jest karta „wojna”. Jeśli wasza grupa ją wylosuje, musi zapłacić aż 5 złotych krążków. Pozostałe 5 musi zostać zapłacone przez dwie inne grupy. Najlepszą kartą jest karta „dochód 2”, kiedy dwa złote krążki są wam doliczane do budżetu. Jeśli w czasie gry skończą się Wam krążki, bankrutujecie i kończycie grę. Kiedy zbankrutuje większość grup (4 grupy

przy 7 grupach, 4 przy 6, 3 czy 5), kończymy grę. Wtedy grupa/miasto, które ma największą ilość krążków zwycięża i czeka ją nagroda² – uścisk dłoni wszystkich w klasie.

Zasady gry w obu symulacjach są takie same.

Czy macie jakieś pytania?

Czas zaczynać grę. Poproszę reprezentanta/reprezentantkę każdej grupy/miasta o podejście do tablicy i umieszczenie 10 złotych krążków przy swojej grupie.

RUNDA 1

Do tablicy podchodzą kolejno reprezentanci/reprezentantki miast po losowanie karty. Gra przebiega zgodnie z zasadami z kart.

WAŻNE: Zwracaj uwagę na przebieg gry. Jak reagują grupy na poszczególne karty? Czy dochodzi do sojuszy między grupami? Jakie emocje wzbudza ta rozgrywka?

Po zakończeniu rundy podsumuj ją. Zobacz, ile kart z problemami społecznymi zostało jeszcze na tablicy do rozwiązania. Zobacz, ile złotych krążków ma zwycięska grupa.

RUNDA 2

OP: Zagramy raz jeszcze, ale tym razem będziemy społeczeństwem, w którym płaci się podatki. Społeczeństwa te różnią się tym, jak rozwiązują problemy społeczne.

W społeczeństwie bez podatku, każdy problem społeczny musi zostać rozwiązany przez jednostki, które dany problem dotyka. I to one muszą za niego płacić.

W społeczeństwie, w którym płaci się podatki, każdy powinien zapłacić podatek wcześniej, dzięki czemu pojawiające się problemy społeczne będą mogły być rozwiązane bez indywidualnego zaangażowania, ale za pomocą podatku.

Zobaczmy, jak potoczy się teraz gra i z jakim wynikiem skończymy.

Przyjdźcie i rozłóżcie krążki raz jeszcze.

Teraz od każdego zbieramy podatki w wysokości 50% dochodu. Co więcej, za każdym razem, kiedy zdobywacie dochód, płaciecie od niego 50% podatek.

Zapraszam pierwszą grupę.

---

² Osoba prowadząca decyduje, jaka nagroda jest najbardziej trafna dla jej klasy/grupy

PODSUMOWANIE

W podsumowaniu ważne jest odniesienie się do tego, co wydarzyło się podczas gry. Odnies się do:

- a) Ilości problemów społecznych, jakie udało się rozwiązać przed zakończeniem gry w każdej z rund
- b) Ilości grup, które zbankrutowały w każdej z rund

Zapytaj:

- co czuły grupy losując karty przypadku w pierwszej, a co w drugiej rundzie? Czy w pierwszej rundzie czuły strach przed losowaniem, gdyż wiedziały, że same będą musiały zapłacić za problem? Czy w drugiej rundzie czuły mniej strachu? A może czuły coś zupełnie innego w każdej z rund?
- Kogo grupy pozbawiały złotych krążków, kiedy mogły podejmować taki wybór? Czy wybierały tych, którzy mieli najmniej złota, czy wręcz odwrotnie, uderzały w najbogatszych? Czy miały jakąś strategię?
- Czy jakieś grupy tworzyły sojusze?
- Która karta była dla nich najgorsza?

To prawda, że podatki stanowią koszt utrzymania, ale zapewniają bezpieczeństwo społeczeństwa, które płaci podatki. Podatki pełnią kilka ważnych funkcji:

- Fiskalną (inaczej dochodową) - podatek pełni bardzo ważną rolę jako podstawowy rodzaj dochodów budżetowych. Jego rozmiary przewyższają wpływy z innych tytułów, takich jak opłaty, cła czy pożyczki.
- Regulacyjną - Polega ona na kształtowaniu dochodu i majątku będących w dyspozycji podatników. Dzięki podatkom następuje redystrybucja dochodu i majątku narodowego między podatnikami a związkami publicznoprawnymi, jakimi są państwo i organy samorządu terytorialnego.
- Stymulacyjną - oznacza wykorzystanie instrumentów podatkowych w celu wywarcia wpływu na warunki działania jednostek oraz na kierunki i tempo ich rozwoju. Funkcja stymulacyjna realizuje się poprzez zróżnicowanie obciążeń podatkowych, dzięki czemu podatek może wpłynąć zachęcająco lub zniechęcająco na podejmowane decyzje w sprawie prowadzenia działalności. Praktycznym wyrazem realizacji tej funkcji w sensie pozytywnym jest system zwolnień i ulg podatkowych
- Informacyjną - dostarcza informacji o prawidłowościach bądź nieprawidłowościach przebiegu procesów gospodarczych
- Reprezentacyjną – płacący podatki mogą wymagać odpowiedniej jakości usług publicznych

Podatki pomagają rozwiązywać wiele kwestii społecznych, są pożądanym systemem solidarności. Dzięki nim samorządy, państwa mogą planować swoje wydatki i zapewniać usługi publiczne wszystkim obywatelom i obywatelkom. Dzięki podatkom, grupy marginalizowane, np. osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezrobotne, bezdomne,

osoby reprezentujące mniejszości narodowe, mogą zostać dostrzeżone, a ich potrzeby zaspokojone.

W pierwszej rundzie liczył się sukces indywidualny. Ktoś przegrywał, żeby wygrać mógł ktoś inny.

Gra WYKAŁACZKI, która gwarantowała zwycięstwo, opierała się tylko i wyłącznie na przypadku. Co więcej, część problemów i sukcesów spadała na was poprzez działanie innych grup, np. karta NIESPRAWIEDLIWOŚCI, czy karta STRATA 2. To pokazuje, że nasze sukcesy czy porażki nie pochodzą tylko dzięki naszym umiejętnościom lub ich brakom, ale w dużej mierze zależą od społecznych zbiegów okoliczności.

Podatki w kontekście krajów Południa

Efektywne i sprawnie działające systemy podatkowe są kluczowym elementem dla dobrego funkcjonowania społecznego. Państwo ma prawo i władzę, aby ściągać należne podatki w celu wykonywania swoich zobowiązań względem obywateli i obywaterek, przede wszystkim dostarczanie jakościowych usług publicznych takich jak: edukacja, służba zdrowia, infrastruktura. Tak dzieje się w Europie, w Polsce. Podstawowe usługi publiczne finansowane są z podatków. Sprawa wygląda nieco inaczej w krajach globalnego Południa. W porównaniu z większością europejskich rządów, których dochody z podatków wynoszą nawet 35% PKB, rządy krajów Południa mogą liczyć zaledwie na 13% udział podatków w PKB. Niewystarczająca ściągalskość podatków w krajach globalnego Południa jest m.in. wynikiem ubóstwa, zarobków zbyt małych, by zapłacić podatek

dochodowy, nieformalnej gospodarki, słabej infrastruktury braku elektronicznej ewidencji gospodarczej; niedofinansowanej administracji skarbowej, która nie posiada narzędzi do poboru podatków. Słaba baza podatkowa jest dużym problemem krajów Południa.

Stosunkowo niedawno OECD, ustanawiające zasady na jakich międzynarodowe korporacje powinny płacić podatki, zauważyło, że kraje globalnego Południa tracą ogromne sumy pieniędzy z powodu niepłaconych przez korporacje podatków. Mówimy tu o kwotach przekraczających wysokość pomocy otrzymywanej przez te kraje w ramach pomocy rozwojowej. Badanie przeprowadzone w latach 2008/2009 przez organizację Christian Aid wskazuje, że straty krajów globalnego Południa z tytułu unikania podatków przez międzynarodowe korporacje wynosiły 160 miliardów dolarów rocznie. To znacznie więcej niż cała pomoc przeznaczona przez kraje globalnej Północy, która w 2012 roku wynosiła 125 miliardów dolarów. To ponad trzy razy więcej niż kwoty potrzebne rocznie na walkę z głodem (by skutecznie walczyć z problemem głodu rocznie potrzeba 50.2 miliarda dolarów).

Odptyw kapitału z krajów globalnego Południa jest jednym z głównych problemów, z jakimi borykają się te kraje. Odptyw kapitału ma miejsce, gdy zagraniczne firmy nie inwestują zarobionych w danym kraju pieniędzy w lokalną infrastrukturę, gospodarkę czy usługi. Zamiast tego przelewają je na konta poza granicami kraju, w którym operują. Unikanie podatków jest jednym z czynników nakręcających ten fenomen.

Na zakończenie pokaż uczestnikom i uczestniczkom gry film IGO „Stop z unikaniem podatków!”

https://www.youtube.com/watch?v=Nbjgs3Nrycw&list=PLU_f6JHM7CI0WSKuZDXlydBgcKiXBM-I4&index=10&t=18s

Więcej na temat podatków w ujęciu globalnym dowiesz się tutaj:

1. Przewodnik po sprawiedliwości podatkowej <http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2014/09/Przewodnik-sprawiedliwo%C5%9Bc-podatkowa-a-rozw%C3%B3j.pdf>
2. Webinarium „Jak oni to robią? O unikaniu podatków” https://www.youtube.com/watch?v=G_0jHaJy1kM
3. Magazyn Globalnej Odpowiedzialności poświęcony sprawiedliwości podatkowej http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2015/02/lmd_MGO_4.pdf

KARTY ZDARZEŃ

STRATA 1

Koszt: 5 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): PRZEGRANY w grze WYKAŁACZKI płaci 5 złotych krążków.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 5 krążków płaconych jest z podatków

Przykład: W wyniku reprivatyzacji centrum waszego miasta musicie ponieść koszty zwrotu nieruchomości prywatnym właścicielom.

STRATA 2

Koszt: 5 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca wybiera 2 grupy, które płacą kolejno 3 i 2 krążki.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 5 krążków płaconych jest z podatków

Przykład: Marek S., mieszkaniec miejscowości grupy, która wylosowała kartę spowodował pożary w dwóch miejscowościach w Polsce. Pożarły pochłonęły tereny leśne i rolne, w wyniku czego wasze miasta muszą wypłacić odszkodowania pokrzywdzonym rolnikom.

STRATA 3

Koszt: 5 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca płaci 5 złotych krążków.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 5 krążków płaconych jest z podatków

Przykłady:

1. Do kanalizacji sanitarnej mieszkańcy waszego miasta wrzucali ścinki materiałów, szmaty, podpaski, torby foliowe, które spowodowały awarię pompowni ścieków. Musicie zapłacić za naprawę, inaczej grozi wam ekologiczna katastrofa.
2. Nawałnica rozwaliła elektryczność w waszym mieście. Musicie ponieść koszty naprawy elektryczności oraz pokryć straty wynikające z tygodniowego braku prądu w mieście.

STRATA 4

Koszt: 5 złotych krążków

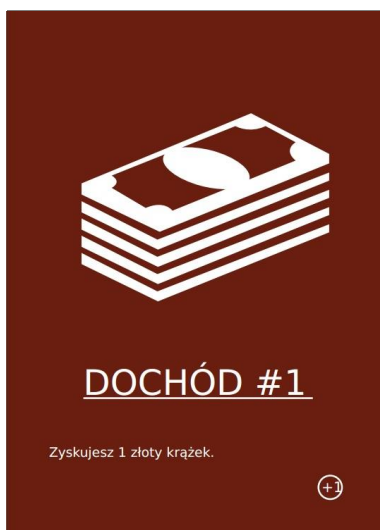
Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca płaci 1 złoty krążek. 2 złote krążki płaci PRZEGRANA 1, a 1 złoty krążek PRZEGRANA 2.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 5 krążków płaconych jest z podatków

Przykłady:

1. Duża firma mająca swoje biura w waszych miastach przeniosła rezydencję podatkową na Słowację, gdzie jest niższy podatek CIT, przez co tracicie znaczące wpływy do budżetu waszych miast.
2. Firma lotnicza planowała otworzyć w waszych miastach fabrykę samolotów, serwisownię oraz biuro inżynierskie. Wasze miasta poczyniły już pewne koszty (przygotowanie terenów, wypowiedzenie wynajmu lokalu pod biuro, koszty prawne, przygotowanie dokumentów) na poczet przyszłych zysków, po czym firma lotnicza zdecydowała się na przeniesienie inwestycji do innego okręgu.

DOCHÓD 1

Zysk: 1 złoty krążek

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca zyskuje 1 złoty krążek.

Runda 2 (z podatkami): Grupa losująca zyskuje 1 złoty krążek. Nie da się go podzielić na pół, dlatego grupa nie oddaje nic do wspólnej kasy.

Przykłady:

1. Firma wdzierzała od miasta działkę pod budowę nowej fabryki.
2. Miasto wprowadziło opłatę klimatyczną w wysokości 2,8 zł za każdy dzień pobytu w mieście oraz rozesłała specjalne druczki i ulotki informacyjne o opłacie do wszystkich hoteli w mieście, dzięki czemu wykazuje dobrą ściągalność opłaty.
3. Miasto zainwestowało w dodatkowe połączenia autobusowe, dzięki czemu zyskało większe dochody ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej.

DOCHÓD 2

Zysk: 2 złote krążki

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca zyskuje 2 złote krążki.

Runda 2 (z podatkami): Grupa losująca zyskuje 2 złote krążki, od których płaci 50% podatek, w wyniku czego zyskuje 1 złoty krążek, a drugi oddaje do podatków.

Przykłady:

1. Miasto przeprowadziło kampanię Warszawianka/Łódzianin (w zależności od miasta, które wylosowało kartę) to nie ePITet – rozlicz swój PIT w naszym mieście, co przyniosło pozytywne efekty i znaczne wpływy do budżetu miasta.
2. Firmy znajdujące się na terenie waszego miasta wypracowały większy zysk, dzięki czemu zapłaciły większy podatek CIT.
3. Wasze miasto wygrało konkurs na organizację dużego festiwalu kulturalnego, co przyniosło duże wpływy

---

prywatnym przedsiębiorcom, a w szczególności hotelarzom, branży transportowej i gastronomi.

WOJNA

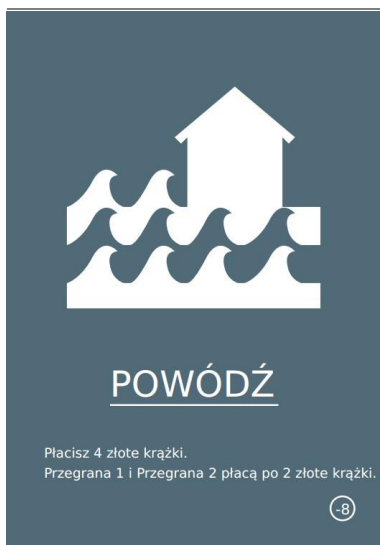
Koszt: 10 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca płaci 5 złotych krążków. Pozostałych 5 płacą PRZEGRANI 1 – 3 krążki i PRZEGRANI 2 – 2 krążki.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 10 krążków płaconych jest z podatków

Przykłady:

1. Przystępujecie do koalicji walczącej z zewnętrznym wrogiem i musicie zagwarantować utrzymanie przez rok 5 kontyngentów wojskowych.
2. W ramach walki z terroryzmem instalujecie monitoringi na wszystkich ulicach waszych miast oraz powołujecie specjalne służby antyterrorystyczne do monitorowania sytuacji w waszych miastach.

POWÓDŹ

Koszt: 8 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca płaci 4 złote krążki. Przegrani w grze WYKAŁACZKI płacą po 2 złote krążki.

Jeśli grupa nie ma wystarczającej ilości krążków – bankrutuje, a koszty przechodzą na pozostałe dwie grupy. Przykład: grupa losująca ma tylko 2 krążki. Pozostałe 6 płacą przegrani w grze w wykałaczkę (po 3 każda z grup). Jeśli grupa losująca ma tylko 3 krążki, przegrany 1 płaci 3 krążki, a przegrany 2 – dwa krążki.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 8 krążków płaconych jest z podatków

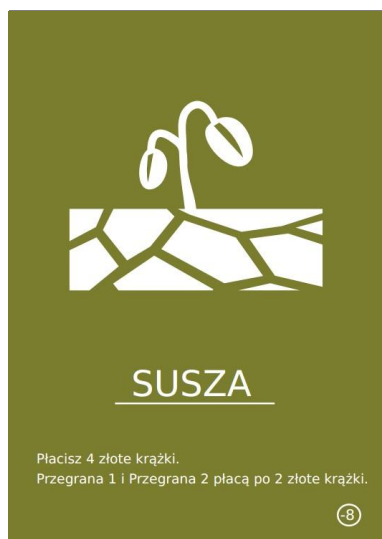
Przykłady:

1. Wasze miasto nawiedziła powódź. Wały przeciwpowodziowe zostały przerwane i woda wtargnęła na pola miejscowych rolników, kompletnie niszcząc ich plony. W wyniku katastrofy brakuje Wam żywności i musicie na

jakiś czas wstrzymać dostawy żywności do sąsiednich miast.

2. Wasze miasto nawiedziła powódź. Wały przeciwpowodziowe zostały przerwane i woda zalała tereny elektrowni, odcinając od prądu wasze miasto i dwa miasta obok.
3. Wasze miasto nawiedziła powódź, która zalała spichlerze z żywnością. Musicie ją teraz importować z innych miast.

SUSZA

Koszt: 8 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca płaci 4 złote krążki. Przegrani w grze WYKAŁACZKI placą po 2 złote krążki.

Runda 2 (z podatkami): wszystkie 8 krążków płaconych jest z podatków

Przykłady:

1. Wasze miasto nawiedziła susza, w wyniku której rolnicy stracili całe swoje plony. Zaczyna brakować wam żywności, musicie na jakiś czas wstrzymać dostawy żywności do sąsiednich miast.
2. Wasze miasto nawiedziła susza. W wyniku braku żywności doszło do demonstracji rolników i konsumentów waszych miast, do których musieliście zatrudnić dodatkowe służby porządkowe.

NIERÓWNOŚĆ

Koszt: 7 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca kartę płaci 1 złoty krążek. 3 najbogatsze grupy zabierają po dwa złote krążki od 3 najbiedniejszych grup. Jeśli gracie w 5 lub 6 grup, 2 najbogatsze zabierają po dwa krążki od 2 najbiedniejszych.

Runda 2 (z podatkami): 1 złoty krążek zabierany jest z podatków. 3 najbogatsze grupy zabierają po dwa złote krążki z podatków. Ze względu na osiągnięty dodatkowy dochód, oddają połowę, czyli 1 złoty krążek do podatków.

Przykłady:

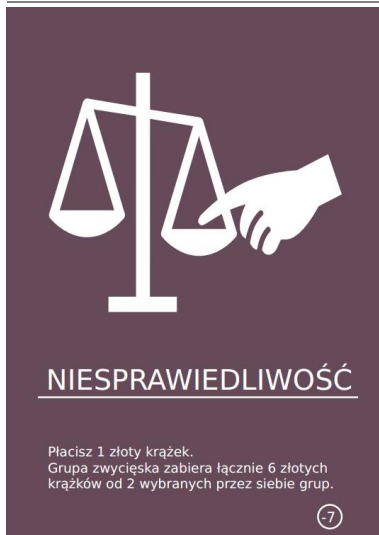
1. Wszystkie miasta zostały zmuszone do złożenia się do wspólnego budżetu, z którego inwestycje (skateparki,

---

siłownie miejskie, place zabaw) zostały poczynione tylko w 3 najbogatszych miastach.

2. W 3 najbogatszych miastach powstały uniwersytety i uczelnie techniczne, które skusiły do siebie młodzież z biedniejszych regionów. Młodzież ta już nie wróciła do swoich rodzinnych miejscowości i przeniosła płacenie podatków do nowego miejsca zamieszkania.

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ

Koszt: 7 złotych krążków

Runda 1 (bez podatków): Grupa losująca kartę płaci 1 złoty krążek. Grupa, która wygra w grę WYKAŁACZKI (czyli wyciągnie najdłuższą wykałaczkę) zabiera 6 złotych krążków od dwóch innych grup (może je zabrać w dowolnej konfiguracji, czyli np. po 3 lub 5 od jednej grupy i 1 od drugiej).

Runda 2 (z podatkami): 1 złoty krążek zabierany jest z podatków. Grupa, która wygra w grę w wykałaczkę, zyska 6 krążków, ale nie od pozostałych grup, ale z podatków. Z racji tego, że jest to dodatkowy dochód, grupa płaci 50% podatek dochodowy, czyli oddaje 3 złote krążki z powrotem do wspólnej kasy.

Przykłady:

1. Wasze miasta brały udział w konkursie na organizację dużej imprezy sportowej. Poczyniliście już pewne inwestycje, m.in. budowa stadionów, kampania marketingowa, ale tylko jedno miasto zwyciężyło w konkursie.
  2. Istniały 3 warianty poprowadzenia autostrady. Każde z miast poczyniło inwestycje (przygotowanie terenu, odrolnienie gruntów, uzyskanie decyzji środowiskowych, konsultacje społeczne) pod przyszłe zyski (opłaty z bramek, zyski ze stacji paliw, usług gastronomicznych), ale ostatecznie autostrada została poprowadzona przez miasto zwycięskiej grupy.
  3. Zmienione zostały granice administracyjne województw. Miasta grup przegranych zostały włączone do województwa miasta wygrywającego, którego wojewoda faworyzuje inwestycje w swoim mieście, a nie terenach dołączonych.
-

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Scenariusz powstał dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej. Projekt „TABLE FOR 9 BILLION: Promoting Europe’s role in growing food and climate justice worldwide” jest finansowany ze środków Unii Europejskiej. Ten scenariusz wyraża wyłącznie poglądy autorek i autorów i Unia nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za żadne użycie zawartych w niej informacji.

Scenariusz dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Instytutu Globalnej Odpowiedzialności. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>

Masz komentarz do gry? Wpadł Ci do głowy pomysł, jak ją usprawnić? Napisz do nas na adres: magda.bodzan@igo.org.pl
Jesteśmy otwarci na wszelkie sugestie!

